

Sygn. akt III AUa 639/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko (spr.)
Protokolant:	sekr. sąd. Karolina Popowicz

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2014 r. w Szczecinie

sprawy E. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział wG.

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 24 czerwca 2013 r. sygn. akt VI U 335/13

oddala apelację.

SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. III AUa 639/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 22 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. odmówił przyznania E. S. prawa do emerytury w wieku obniżonym.

Odwołanie od tej decyzji wywiódł E. S., który domagał się zaliczenia do wymaganego ustawą stażu pracy okresu zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w S., jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i podniósł, że zaświadczenia o zatrudnieniu ubezpieczonego nie mógł wydać Urzędu Miasta i Gminy S., albowiem nie był on jego pracodawcą. Ponadto stanowisko monter mechanik maszyn i urządzeń rolniczych nie zostało wymienione w rozporządzeniu z 1983 r.

Wyrokiem z dnia Sąd Okręgowy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. oddalił odwołanie E. S..

Sąd pierwszej instancji ustalił, że ubezpieczony (ur. w (...) roku) od 01.09.1972 do 26.10.1975 r. i od 03.11.1977 do 31.01.1990 r. pracował w Państwowym Ośrodku (...) w S. Oddziale w G. jako monter mechanik maszyn i urządzeń rolniczych. Na dzień 01.01.1999 r. E. S. udowodnił łączny okres ubezpieczenia w wysokości: 29 lata, 3 miesiące i 14 dni.

Sąd okręgowy na podstawie art. 184 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, rozporządzenia Rady Ministrów z 04.05.1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz.U. nr 13 poz. 86) oraz z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8 poz.43 ze zm.) uznał, że odwołanie złożone przez ubezpieczonego nie zasługiwało na uwzględnienie. E. S. przedłożył świadectwo pracy z 31.01.1990 r., z którego nie wynikało, że pracował w warunkach szczególnych oraz zaświadczenie z 12.12.2001 r. wydane przez Urząd Miasta i Gminy S., z którego wynikało, że pracował w szczególnych warunkach jako monter mechanik maszyn i urządzeń rolniczych. Jak ustalił sąd okręgowy w spornym okresie E. S. był mechanikiem przy kombajnach i ciągnikach świadczącym pracę w oddziale w G., gdzie naprawiał silniki, wymieniał podzespoły, wymieniał oleje, filtry. Pracował też w terenie w tzw. pogotowiu technicznym. W warsztacie gdzie pracował ubezpieczony było trzech mechaników, którzy pracowali w kanałach, przy rampie i przy stołach. Poza kanałem ubezpieczony pracował przez 3-4 godziny, a w kanale 4-5 godzin. W warsztacie były trzy kanały. Praca ubezpieczonego polegała na demontażu i remontach silników ciągników rolniczych. W kanale mechanicy demontowali silnik, wyciągali go i naprawiali na stołach. Do warsztatu przylegała malarnia i ubezpieczony sporadycznie coś w niej malował. E. S. pracował w OSO czyli Oddziale S. (...), gdzie wykonywał naprawy gwarancyjne ciągników rolniczych. Były to naprawy układu jezdnego, silników, układu kierowniczego. W kanale wykonywano prace przy silniku i skrzyni biegów. Na stole naprawiano pompy wtryskowe, usterki elektryczne. E. S. naprawiał też kombajny w terenie, w soboty i niedziele. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że stosownie do wykazu A, Działu XIV, pkt. 16 załącznika do rozporządzenia z 1983 r. do prac w szczególnych warunkach zaliczane są prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. Ubezpieczony takich prac w pełnym wymiarze czasu pracy i stale nie wykonywał. Świadczyli, że praca ubezpieczonego polegała na naprawie ciągników rolniczych, maszyn rolniczych i sporadycznie malowaniu części w malarni. Naprawy odbywały się także w terenie, jako tzw. pogotowie techniczne. Wszyscy świadkowie i ubezpieczony potwierdzili, że w zależności od naprawianej części praca E. S. odbywała się albo w kanale, albo poza kanałem.

Apelację od wyroku wywiódł E. S., który zaskarżył rozstrzygnięcie w całości zarzucając: - naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niezastosowanie art. 184 ust. 1, art. 27, art. 32 ustawy emerytalnej oraz § 1, § 2, § 4 rozporządzenia z 1983 r., polegające na nie uwzględnieniu przez sąd okręgowy okresu zatrudnienia E. S. w Państwowym Ośrodku (...) w S. w okresie od 01.09.1972 r. do 26.10.1975 r. oraz od 03.11.1977 r. do 31.01.1990 r. w charakterze montera mechanika maszyn i urządzeń rolniczych, jako stażu pracy wymaganego do nabycia uprawnień emerytalnych; - sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegająca na nie uznaniu pracy skarżącego za pracę w szczególnych warunkach; - naruszenie prawa procesowego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 233 § 1 k.p.c. polegające na przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów, a w konsekwencji nieuzasadnionym uznaniu, iż dokumenty urzędowe przedstawione przez skarżącego nie stanowią dowodu wymaganego okresu pracy dla nabycia uprawnień emerytalnych. E. S. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Skarżący wywodził, że pracę wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy, w szczególnych warunkach zgodnie z wykazem A, Dział XIV, poz. 14 i 16 załącznika do rozporządzenia z 1983 r. Świadczyły o tym dowody w postaci świadectwa pracy, umowy o pracę, pisma Państwowego Ośrodka (...) w S., ostatecznej Decyzja Urzędu Pracy w S. K.z dnia 04.09.2001 r. przyznającej skarżącemu prawo do zasiłku przedemerytalnego, którego warunkiem przyznania było wykonywanie pracy w szczególnych warunkach przez okres minimum 15 lat oraz zaświadczenie Urzędu Miasta i Gminy w S., zeznania powołanych w sprawie świadków. Skarżący podkreślił, że przesłanką nabycia uprawnień emerytalnych jest już sama, wyrażająca się pełnoetatowością zatrudnienia, praca w szczególnych warunkach. Ponadto sąd przekroczył zakres swobodnej oceny dowodów, bowiem

przedstawione w sprawie dokumenty urzędowe są autentyczne. Kwestionowanie zaświadczenia (...) w S. w kontekście powołanej decyzji Urzędu Pracy w S. K. jest w ocenie skarżącego chybione.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja E. S. jest nieuzasadniona. Wbrew twierdzeniom skarżącego wyrok sądu pierwszej instancji jest prawidłowy. Treść uzasadnienia wyroku w konfrontacji z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, prowadzi do jednoznacznego wniosku, że sąd okręgowy z przeprowadzonych dowodów wyciągnął właściwe i zgodne z zasadami logicznego rozumowania wnioski co do tego, że praca ubezpieczonego w okresie od 01.09.1972 r. do 26.10.1975 r. oraz od 03.11.1977 r. do 31.01.1990r. nie mogła być traktowana jako praca w szczególnych warunkach. Sąd apelacyjny podzielił również rozważania prawne sądu okręgowego, który w konsekwencji uznał, że E. S. nie spełnił przesłanki 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych, co uniemożliwiało przyznanie mu prawa do tzw. wcześniejszej emerytury.

Ubezpieczony uprawnień do uzyskania świadczenia upatrywał w fakcie zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w S. Oddziale w G. w charakterze montera mechanika maszyn i urządzeń rolniczych. Z dobrze zachowanej, szczegółowej dokumentacji pracowniczej E. S. nie wynika rzeczywisty zakres wykonywanych przezeń obowiązków. Jak to podkreślił sąd pierwszej instancji w sprawie istotne jest to, że zakład pracy ubezpieczonego nie wystawił po zakończeniu stosunku pracy świadectwa pracy w warunkach szczególnych. Skarżący uzyskał zwykłe świadectwo pracy, co świadczy, że w chwili rozwiązywania stosunku pracy pracodawca nie dostrzegł, by E. S. przysługiwały szczególne uprawnienia w związku ze świadczeniem pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczony posługuje się natomiast zaświadczeniem, które wydał organ nie będący pracodawcą i które zostało wystawione jedenaście lat po rozwiązaniu stosunku pracy, w 2001 r. Ubezpieczony przyznaje, że podczas pracy w Państwowym Ośrodku (...) nie wykonywał obowiązków mechanika przebywając stale w kanale. Także wszyscy przesłuchani na tę okoliczność świadkowie zeznają zgodnie, że ubezpieczony był mechanikiem samochodowym dokonującym napraw pojazdów w kanale i przy stole remontowym. Ponadto E. S. świadczył w razie potrzeby pracę w terenie jako „pogotowie techniczne”, wykonywał też malowanie części w malarni. Okoliczności te uzasadniają przyjęcie, że skarżący nie świadczył pracy wskazanej w pozycji 16, Działu XIV „Prace różne”, Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z 1983 r., w której wskazano na „prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych”.

Sąd okręgowy słusznie dostrzegł i szczegółowo omówił, że ubezpieczony jako mechanik wykonywał różnorakie czynności naprawcze, nie zawsze ograniczające się tylko do naprawy w kanale. Z zasad doświadczenia życiowego wynika, że proces technologiczny naprawy samochodów nie wymaga ciągłego przebywania w kanale. Sądowi apelacyjnemu z urzędu znane są przypadki w jakich ubezpieczeni uzyskiwali świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych z racji spełnienia powyższych przesłanek, ale były to osoby zatrudnione w dużych zakładach produkcyjnych bądź naprawczych, w których zatrudniona była liczna grupa mechaników, a ich praca była tak zorganizowana, że poszczególne osoby odpowiadały za poszczególne etapy/rodzaje zadań naprawczych/produkcyjnych, z których część wymagała ciągłego przebywania w kanale. Tymczasem w warsztacie, w którym zatrudniony był E. S. znajdowały się trzy kanały i pracowały trzy osoby wykonujące tożsame czynności. W kontekście powyższych rozważań, odnosząc się do zarzutu, jakoby dla spełnienia wymogu pracy w warunkach szczególnych istotny był sam fakt zatrudnienia E. S. w charakterze montera mechanika, sąd apelacyjny wskazuje, że przesłanką nabycia uprawnień emerytalnych może być tylko pełnowymiarowa praca w szczególnych warunkach w rozumieniu przywołanych przepisów prawa. Skarżący zdaje się wykazywać, jakoby dla przyznania uprawnień emerytalnych w wieku niższym, nie było istotne wykonywanie czynności pracowniczych przez cały czas w kanale. Ze stanowiskiem tym zgodzić się nie można, bo jest sprzeczne z przepisem § 2 ust. 1 rozporządzenia z 1983 r., który stanowi, że „okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy”. Takie stanowisko prezentuje również utrwalona linia orzecznicza Sądu Najwyższego. Przede wszystkim (w wyrokach z dnia 10 lutego 2012 r., sygn. II UK 125/11, OSNP z 2013 r., nr 1-2, poz. 18 oraz z dnia 4 czerwca 2008 r., sygn. II UK 306/07, LEX nr 494129) stwierdzono, że nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych

prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, przez co tak zatrudniony nie spełniał koniecznego warunku dla uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, jakim było stałe wykonywanie pracy szkodliwej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku pracy. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 maja 2011 r. (sygn. III UK 174/10, LEX nr 901652): „praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia (...)”. Ustalenie zatem, że E. S. poza dokonywaniem napraw w kanale wykonywał inne czynności, nie stanowiące pracy w warunkach szczególnych, uniemożliwia zaliczenie całego tego okresu jako uprawniającego do nabycia wcześniejszej emerytury.

Przechodząc do kolejnych zarzutów ubezpieczonego, sąd drugiej instancji nie dopatrzył się naruszenia przez sąd okręgowy zasady swobodnej oceny dowodów poprzez nieuzasadnione uznanie, że dokumenty urzędowe (Decyzja Urzędu Pracy w S. K. z 04.09.2001 r. przyznająca skarżącemu prawo do zasiłku przedemerytalnego) nie stanowią dowodu wymaganego okresu pracy dla nabycia uprawnień emerytalnych. Przede wszystkim sąd nie jest związany decyzją organu administracyjnego w zakresie oceny spełnienia przesłanek do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym. W niniejszym postępowaniu ubezpieczony dochodzi świadczenia innego niż zasiłek przedemerytalny, więc sąd okręgowy dokonał autonomicznej oceny materiału dowodowego w sprawie; nabycie prawa do zasiłku przedemerytalnego nie stanowi przesłanki do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym.

Sąd Apelacyjny podkreśla, że szczególne uprawnienia emerytalne związane są z zatrudnieniem narażającym na szybsze zrealizowanie się ryzyka emerytalnego z powodu wcześniejszej, niż powszechnie, utraty sprawności psychofizycznej pracownika. Czynniki powodującymi tę utratę są m.in. szczególnie uciążliwe hałasy, temperatura, ciśnienie, opary, kontakt z substancjami pyłącymi, żrącymi, szczególnie niebezpiecznymi, etc. Do nich zaliczyć należy również pracę w pozycji wymuszonej, z podniesionymi wysoko rękoma i odchyłoną do tyłu głową, powodującą szczególny dyskomfort, jaką jest praca mechanika w kanale. Wykonywanie tego rodzaju pracy jedynie okazjonalnie oznacza nie spełnienie wymogu zakwalifikowania pracy do tej realizowanej w warunkach szczególnych. W ocenie sądu apelacyjnego prawidłowo zatem sąd okręgowy uznał, że zebrany materiał dowodowy nie dostarczył podstaw do przyjęcia, że ubezpieczony zatrudniony na stanowisku monter mechanik maszyn i urządzeń rolniczych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności określone w pozycji 16, Działu XIV „Prace różne”, Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z 1983 r.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.